

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	5Cdo/143/2023
Identifikačné číslo spisu:	6121361605
Dátum vydania rozhodnutia:	25.09.2024
Meno a priezvisko:	JUDr. Jana Bajánková
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2024:6121361605.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu EOS KSI Slovensko, s.r.o., Bratislava, Prievozská 2 IČO: 35 724 803, zastúpený: Remedium Legal, s.r.o., Bratislava, Prievozská 2, IČO: 53 255 739, proti žalovaným: 1/ H. L., narodený XX. X. XXXX, F.C. XX, 2/ C. L., narodená XX. X. XXXX, X. XX, obaja zastúpení: RIEDL advokátska kancelária s.r.o., Prešov, Slovenská 46, IČO: 54 359 490, o zaplatenie 62.723,09 eur s príslušenstvom, ktorá sa viedla na Okresnom súde Prešov pod sp. zn. 24Csp/98/2021, o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Prešove zo 14. februára 2023 sp. zn. 2CoCsp/35/2022, takto

rozhodol:

Rozsudok Krajského súdu v Prešove zo 14. februára 2023 sp. zn. 2CoCsp/35/2022 a rozsudok Okresného súdu Prešov zo dňa 11. 4. 2022, č. k. 24Csp/98/2021 - 181 z r u š u j e a vec vracia Okresnému súde Prešov na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Prešov rozsudkom zo dňa 11. 4. 2022, č. k. 24Csp/98/2021 - 181 žalobu o zaplatenia 62.723,09 eur s príslušenstvom zamietol a priznal žalovaným voči žalobcovi nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 %.

1.2. Výkonaným dokazovaním súd prvej inštancie zistil, že medzi právnym predchodcom žalobcu ako veriteľom a žalovanými ako dlžníkmi bola uzatvorená zmluva o spotrebiteľskom úvere. Súd prvej inštancie vec právne posúdil podľa ust. § 2 a nasl. zákona č. 129/2010 Z. z. v znení neskorších predpisov, podľa § 101, § 103, § 565 a 54a Občianskeho zákonníka v spojení s § 92 ods. 8 zákona č. 483/2001 Z. z. o bankách. Zdôraznil, že žalovaní vzniesli v konaní námietku premlčania a poukázal na to, že premlčanie celého zvyšku dlhu nie je viazané na okamih využitia práva podľa § 565 Občianskeho zákonníka veriteľom, ale na okamih splatnosti tej splátky, kvôli ktorej toto právo využíva. Ak teda veriteľ právo na zosplatenie v budúcnosti splatného dlhu nevyužije, jednotlivé splátky sa premlčujú samostatne odo dňa splatnosti každej z nich, až do ich zaplatenia. Ak však účinne uplatní zosplatenie celého dlhu, pre zvyšok dlhu, ktorý mal byť pôvodne zaplatený v splátkach, začína plynúť premlčacia doba od splatnosti tej nesplnenej splátky, v dôsledku ktorej došlo k uplatneniu práva predčasnej splatnosti dlhu. Súd prvej inštancie mal za preukázané, že veriteľ si svoje zákonné povinnosti splnil, zmluva obsahuje zákonom vyžadované náležitosti a veriteľ aj náležite skúmal bonitu klientov. Z obsahu spisu,

predovšetkým z upozornenia na omeškania zo dňa 26. 3. 2017 vyplynulo, že k vyhláseniu okamžitej splatnosti úveru došlo pre nezaplatenie splátky splatnej dňa 20. 3. 2017, nasledujúci deň začala veriteľovi plynúť premľacia doba v súvislosti s nezaplatením dlžnej sumy žalovaným. Nakoľko k vyhláseniu okamžitej splatnosti úveru poskytnutého žalovaným došlo pre nezaplatenie splátky splatnej 20. 3. 2017 a žaloba bola podaná v máji 2021, súd prvej inštancie žalobu z dôvodu uplynutia trojročnej premľacej doby, a teda pre premľanie, zamietol. O trovách konania strán sporu rozhodol podľa § 255 ods. 1 a nasl. CSP

2. Krajský súd v Prešove rozsudkom zo 14. februára 2023 sp. zn. 2CoCsp/35/2022 rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil a stranám sporu náhradu trov odvolacieho konania nepriznal.

2.1. V odôvodnení rozsudku uviedol, že súd prvej inštancie správne zdôraznil, že premľacia doba podľa § 103 Občianskeho zákonníka pri zosplatnení úveru plynie odo dňa zročnosti nesplnenej splátky a v tejto súvislosti opodstatnene poukázal na výpis z úverového účtu žalovaných (č. 1. 71 a nasl. spisu). Z tohto vyplýva, že od zročnosti splátky splatnej 20. 3. 2017 sa žalovaní dostali do omeškania s plnením dlhu. Je tiež zrejmé, že už viac ako tri mesiace pred týmto dátumom boli žalovaní v omeškaní so splácaním poskytnutého úveru. Odvolací súd v zhode so súdom prvej inštancie uviedol, že nakoľko žalovaní neplatili riadne a včas, k zosplatneniu úveru pri dodržaní omeškania predchádzajúcich troch splátok mohlo dôjsť najskôr pre nezaplatenie splátky splatnej k 20. 3. 2017 (splátky úveru boli splatné vždy k 20. dňu v mesiaci). S poukazom na ust. § 103 Občianskeho zákonníka veta druhá je nepochybné, že všeobecná trojročná premľacia doba začala plynúť odo dňa nasledujúceho po zročnosti takto nesplnenej splátky, teda od 21. 3. 2017 do 21. 3. 2020. Poukaz žalobcu na neplynutie premľacích lehôt podľa zákona č. 62/2020 Z. z v znení neskorších predpisov, za tejto situácie považoval za bez právneho významu, keďže je zrejmé, že žalobca podal žalobu v danej právnej veci na príslušnom súde prvej inštancie až 19. 5. 2021. Za správny považoval aj záver, že žalobca nepreukázal, že pohľadávka voči žalovaným bola v čase jej postúpenia na žalobcu dňa 24. 3. 2020 spôsobilá na postúpenie tak, ako to predpokladá ním citované ust. § 92 ods. 8 zákona č. 483/2001 Z. z. o bankách, v znení účinnom ku dňu postúpenia tejto pohľadávky.

3. Proti rozsudku odvolacieho súdu podal žalobca dovolanie. Prípustnosť dovolania vyvodil dovolanie z ustanovení § 420 písm. f) CSP pre porušenie práva na spravodlivý proces a § 421 ods. 1 písm. a) CSP pre nesprávne právne posúdenie veci odvolacím súdom, domáhajúc sa zrušenia rozsudkov odvolacieho aj prvoinstančného súdu a vrátenia veci súdu prvej inštancie. K dovolaciemu dôvodu podľa § 420 ods. 1 písm. f) CSP neuviedol žiadnou konkrétnou argumentáciou. Dovolanie podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP odôvodnil tým, že odvolací súd nesprávne vyložil ustanovenia § 53 ods. 9, § 103 a § 565 Občianskeho zákonníka a zaujal vo veci nesprávny právny záver, že uplatnený žalobný nárok je premľaný, pričom sa odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu v právnej otázke začiatku plynutia premľacej doby v spotrebiteľských sporoch v prípade, ak došlo k uplatneniu práva podľa § 565 v spojení s § 53 ods. 9 OZ s poukazom na rozhodnutia sp. zn. 4Cdo/132/2021, 5Cdo/224/2021, 7Cdo/347/2021 a ďalšie. Uviedol, že dovolací súd pristupuje v zmysle ustálenej rozhodovacej praxe k danej právnej otázke tak, že v spotrebiteľských sporoch plynie premľacia doba prvý deň nasledujúci po uplynutí troch mesiacov od omeškania so splnením splátky, pre nesplnenie ktorej sa stal splatným celý dlh, pričom v prejednávanej veci došlo k uplatneniu tohto práva pre nesplnenie splátky splatnej dňa 25. 4. 2018. Krajský súd túto právnu otázku vyriešil v priamom rozpore s vyššie citovanou ustálenou praxou dovolacieho súdu (pričom žalobca poukazuje na to, že Krajský súd rozhodoval v čase, kedy už boli vydané minimálne tri z vyššie citovaných rozhodnutí dovolacieho súdu), keďže posudzoval začiatok plynutia premľacej doby tak, že premľacia doba podľa jeho názoru plynie už od splatnosti splátky, pre nesplnenie ktorej sa stal splatným celý dlh (ktorá o tri mesiace predchádza zosplatneniu). Trval na tom, že najskorším dňom, kedy sa v zmysle § 101 OZ právo mohlo vykonať prvý raz je deň 21. 8. 2018. Premľacia doba by tak v predmetnom prípade uplynula až dňa 21. 8. 2021, teda pokiaľ žaloba bola podaná na súde dňa 19. 5. 2021, bola podaná na súde včas.

4. Žalovaní sa k dovolaniu nevyjadrili

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“) ako súd dovolací (ustanovenie § 35

Civilného sporového poriadku) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP) bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) pri skúmaní, či sú dané procesné predpoklady pre uskutočnenie meritórneho dovolacieho prieskumu; dospel k záveru, že dovolanie je prípustné a je aj dôvodné.

K dovolaciemu dôvodu podľa § 420 ods. 1 písm. f) CSP

6. Dovolateľ prípustnosť podaného dovolania vyvodzoval z ustanovenia § 420 písm. f) CSP, neuviedla však k tomuto dovolaciemu dôvodu žiadnu konkrétnu argumentáciu.

7. Podľa § 420 písm. f) CSP je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

8. Vzhľadom na uvedené dovolací súd uzatvára, že dovolanie v tejto časti nie je odôvodnené prípustnými dovolacími dôvodmi, resp. dovolacie dôvody nie sú vymedzené spôsobom uvedeným v § 431 až § 435.

K dovolaciemu dôvodu podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP

9. Dovolateľ vyvodzuje prípustnosť dovolania v danej veci aj z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. a) CSP, podľa ktorého dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu. Dovolateľ tvrdí, že otázkou, od posúdenia ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu, a pri riešení ktorej sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, bola otázka začiatku plynutia premľacej doby v spotrebiteľských sporoch v prípade ak došlo k uplatneniu práva podľa § 565 v spojení s § 53 ods. 9 OZ.

10. Predmetom dovolacieho prieskumu bolo posúdenie dôvodnosti uplatneného dovolacieho dôvodu v zmysle § 421 ods. 1 písm. a) CSP, namietajúc odklon od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu vyjadrenej v rozhodnutiach sp. zn. 4Cdo/132/2021, 5Cdo/224/2021, 7Cdo/347/2021, pri posúdení právnej otázky premľania v zmysle druhej vety ustanovenia § 103 Občianskeho zákonníka v spore zo spotrebiteľskej zmluvy v prípadoch, ak bolo dohodnuté plnenie v splátkach a došlo k uplatneniu práva podľa § 565 Občianskeho zákonníka v spojení s § 53 ods. 9 Občianskeho zákonníka.

10.1. Najvyšší súd predmetnú otázku vyriešil, a to v rozhodnutiach z 29. novembra 2022 sp. zn. 7Cdo/268/2020, z 30. novembra 2022 sp. zn. 5Cdo/224/2021, z 15. decembra 2022 sp. zn. 4Cdo/132/2021, pričom v Zbierke rozhodnutí súdov SR a stanovísk NSSR č. 3, ročník 2023, pod č. 29 uverejnil nasledovnú právnu vetu:

Podľa § 103 Občianskeho zákonníka plyní pri strate výhody splátok premľacia doba celého zvyšného dlhu už od splatnosti splátky, pre nesplnenie ktorej sa stal splatný celý dlh. Inak je tomu ale pri strate výhody splátok v spotrebiteľských vzťahoch, v ktorých podľa § 53 ods. 9 Občianskeho zákonníka (všeobecne) začne premľacia doba plynúť prvý deň nasledujúci po uplynutí troch mesiacov od omeškania so splnením splátky, pre nesplnenie ktorej sa stal splatným celý dlh.

Nastolená otázka sa tak vyriešila a nadobudla charakter ustálenej praxe dovolacieho súdu s nasledovnými závermi:

10.1.1. Premľacou dobou sa rozumie časový úsek, v ktorom musí byť právo vykonané, inak môžu nastať účinky premľania podľa § 100 Občianskeho zákonníka. Premľacia doba je ustanovená konkrétnym časovým úsekom, ktorý má určený začiatok plynutia. Dĺžku premľacej doby určuje zákon. Ustanovenie § 101 Občianskeho zákonníka upravuje trojročnú všeobecnú premľaciu dobu.

10.1.2. Občiansky zákonník stanovuje objektívny začiatok plynutia premľacej doby. Za tento deň sa všeobecne považuje deň, keď sa právo mohlo po prvý raz uplatniť na súde, teda len čo mohla byť dôvodne podaná žaloba na súd (actio nata). Trojročná premľacia doba plyní odo dňa, keď sa právo

mohlo vykonať po prvý raz. Rozhodujúcou skutočnosťou z hľadiska možnosti uplatniť právo na súde a začiatku plynutia (všeobecnej) premlčacej doby je okamih splatnosti (zročnosti) záväzku (dlhu), ktorý je konkrétnym momentom, kedy je dlžník povinný záväzok (dlh) splniť, a nie momentom, kedy je dlžník k splneniu iba oprávnený.

10.1.3. Splatnosť úverovej pohľadávky žalobkyne je daná spotrebiteľskou úverovou zmluvou, v ktorej si banka (právna predchodkyňa žalobkyne) s dlžníkmi (žalovanými) dohodli plnenie v splátkach, s oprávnením banky pre prípad neuhradenia dlžníkmi splatné peňažné záväzky v termíne, vyhlásiť úver za splatný.

10.1.4. Ide o postupné čiastkové plnenie, ktoré nie je ani opakujúcim sa, či trvajúcim plnením, ani čiastočným plnením. V prípade takéhoto čiastkového plnenia, ktoré je v literatúre prevažne označované ako plnenie v splátkach, je plnenie vopred rozvrhnuté do čiastkových úsekov, ktoré až ako spoločný celok tvoria dlh. Splatnosť týchto úsekov je však daná samostatne (oddelene), teda každý diel má určenú svoju konkrétnu splatnosť. Celkový predmet záväzku je však vopred kvantitatívne určený, pričom jednotlivo plnenými dielmi sa rozsah celej pohľadávky postupne znižuje. Ide teda o rozloženie zamýšľaného jednorazového plnenia v niekoľkých postupných čiastkových plneniach, taktiež jednorazových, pričom dobu splnenia treba rozlišovať jednak pre plnenie celého záväzku, jednak pre jednotlivé čiastkové plnenie. Dobou splnenia čiastkového plnenia je doba jednorazového splnenia jednotlivej dávky, dobou splnenia celého záväzku je doba splnenia poslednej dávky - teda poslednej splátky. V prípade čiastkového plnenia veriteľ nemôže žiadať dlžníka o splnenie jednorazové; to však neplatí pre situáciu uvedenú v ustanovení § 565 Občianskeho zákonníka, v ktorej dlžník včas a riadne nesplnil niektorú zo splátok, ak to bolo dohodnuté alebo určené v rozhodnutí - tu je veriteľ oprávnený žiadať dlžníka o zaplatenie celej pohľadávky, s ktorou sa dlžník ocitol v omeškaní, pričom toto oprávnenie môže veriteľ uplatniť iba do splatnosti najbližšej budúcej splátky. V takomto prípade dlžník stráca výhodu čiastkového plnenia.

10.1.5. Počet mesačných splátok, ich výška aj doba splatnosti jednotlivých splátok bola v zmluve o spotrebiteľskom úvere vopred stanovená, pričom splatnosť, prípadné omeškanie a premlčanie je pri plnení v splátkach treba posudzovať samostatne ohľadom každej zo splátok, premlčacia doba plynie pri každom čiastkovom plnení odo dňa jeho splatnosti. Ak pri takto dojednanom plnení sa pre nesplnenie niektorého čiastkového plnenia stane splatný celý dlh, začne pre celý dlh plynúť premlčacia doba odo dňa splatnosti nesplneného čiastkového plnenia (t. j. splátky). Splnením jednotlivých splátok, dlh, čo do príslušnej čiastky zaniká, úplne zanikne až splnením poslednej čiastky (poslednej splátky). Vo svojej podstate je dlh splátkami rozdelený do niekoľkých čiastkových, zreteľne oddelených a relatívne samostatných dlhov, ktoré majú určitú vzájomnú súvislosť a v celku predstavujú súhrnnú výšku pohľadávky. V prípade dojednania straty výhody splátok (ako je to podľa danej úverovej zmluvy), ktorá sa prejaví v špecifickej zmluvnej sankcii za omeškanie s niektorou zo splátok, dôjde k zosplateniu celého zvyšku dlhu. Omeškaním splatnosti jednej splátky si tak dlžník privodí splatnosť aj všetkých budúcich splátok.

10.1.6. Podľa § 103 Občianskeho zákonníka plynie pri strate výhody splátok premlčacia doba celého zvyšného dlhu už od splatnosti splátky, pre nesplnenie ktorej sa stal splatný celý dlh. Zákonodarca týmto zákonným ustanovením mienil modifikovať, aby sa pri strate výhody splátok počítala premlčacia doba celého dlhu už odo dňa splatnosti splátky, pre nesplnenie ktorej sa stal splatným celý dlh, čo je v súlade s cieľom, resp. zámerom inštitútu premlčania ako stimulácie veriteľa k rýchlemu (včasnému) uplatneniu jeho práv (podľa zásady *vigilantibus iura*) ako aj snahy predchádzať v konkrétnych prípadoch dôkaznej núdzi na strane veriteľa v súdnom konaní a prispieť tým k právnej istote účastníkov občianskoprávných vzťahov (pozri rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 4Cdo/146/2008). Názor, že premlčacia doba zvyšku dlhu plynie až od jeho splatnosti, teda po tom, čo veriteľ svoje právo podľa § 565 uplatnil (§ 563) by nepripustne umožňoval odsúvať začiatok plynutia premlčacej doby nečinnosťou veriteľa, čo mu zabráňuje skutočnosť, že toto právo môže veriteľ použiť najneskôr do splatnosti najbližšie nasledujúcej splátky (druhá veta § 565), čo je v súlade i s tým legitímnym podkladom vyplývajúcim z § 101 veta druhá Občianskeho zákonníka, že premlčacia doba plynie odo dňa, keď sa právo mohlo vykonať po prvý raz.

10.1.7. Pre spotrebiteľské vzťahy, ktorým je i ten v prejednávanej veci, môže veriteľ žiadať o zaplatenie celej pohľadávky pre nesplnenie niektorej splátky až najskôr po uplynutí troch mesiacov od omeškania

so zaplacením splátky a keď súčasne upozornil spotrebiteľa v lehote nie kratšej ako 15 dní na uplatnenie tohto práva (citovaný § 53 ods. 9). V súvislosti s úpravou režimu straty výhody splátok zákonodarca v § 53 ods. 9 Občianskeho zákonníka zavádza nové pravidlo, z ktorého vyplýva, že veriteľ (v postavení dodávateľa) môže požadovať splnenie celého dlhu pre nesplnenie niektorej zo splátok za podmienok, že už uplynuli tri mesiace od omeškania so zaplacením príslušnej splátky a že upozornil dlžníka (v postavení spotrebiteľa) v lehote nie kratšej ako 15 dní na uplatnenie tohto práva. Účinnosť uplatnenia práva veriteľa podľa § 565 Občianskeho zákonníka je teda podmienená tým, že veriteľ v uvedenej lehote pred uplatnením tohto práva upozornil dlžníka na to, že toto právo využije. Bez takéhoto včasného upozornenia je uplatnenie neúčinné (pozri Jaroslav Krajčo: Občiansky zákonník pre prax, Eurounion, máj 2015, komentár k § 53 ods. 9 Občianskeho zákonníka).

10.1.8. Z hľadiska vzťahu medzi „trojmesačnou dobou“ a „lehotou nie kratšou ako 15 dní“, ktoré rámce spomína § 53 ods. 9 Občianskeho zákonníka, zákonodarca výslovne neupravuje, či môžu plynúť súbežne alebo či uvedená minimálne 15-dňová lehota môže začať plynúť až po uplynutí trojmesačnej doby. Z § 565 veta druhá Občianskeho zákonníka vyplýva iba to, že veriteľ môže žiadať o jednorazové vrátenie nesplatennej dlžnej sumy využiť najneskôr do splatnosti najbližšej nasledujúcej splátky a môže tak urobiť až po uplynutí troch mesiacov od omeškania so zaplacením zmeškanej splátky (§ 53 ods. 9 Občianskeho zákonníka). Jednoznačným je iba to, že v čase uplatnenia práva je spotrebiteľ v omeškaní s plnením niektorej zo splátok tri mesiace a uplynula lehota 15 dní na uplatnenie práva po upozornení dlžníka.

10.1.9. 15-dňová lehota na upozornenie spotrebiteľa by mala byť realizovaná ešte pred uplynutím troch mesiacov od omeškania so zaplacením splátky, vychádzajúc z charakteru upozornenia na možnosť zosplatenia ako vytvorenia príležitosti pre dlžníka ho ešte odvrátiť, navyše pokiaľ uplatneniu tohto práva nebráni, ak spotrebiteľ zaplatí niektorú zo skorších splátok.

10.1.10. Z § 103 Občianskeho zákonníka tiež vyplýva, že premlčacia doba začína plynúť spätne od splatnosti omeškanej splátky, čo má podstatu v právnej logike, keďže je nesporné, že veriteľ môže svoje právo požadovať, okamžité splnenie celého dlhu vykonať už na druhý deň po splatnosti splátky, pre ktorej nesplnenie bol dlh zosplatený. Inak je tomu ale pri strate výhody splátok v spotrebiteľských vzťahoch. Tam podľa § 53 ods. 9 vo všeobecnosti začne premlčacia doba plynúť prvý deň nasledujúci po uplynutí troch mesiacov od omeškania so splnením splátky, pre nesplnenie ktorej sa stal splatným celý dlh. Až vtedy sa totiž môže veriteľ s úspechom obrátiť na súd po prvýkrát (§ 101 Občianskeho zákonníka). Veriteľovi tým zostane na uplatnenie svojho práva na súde menej ako celé tri roky všeobecnej premlčacej doby (§ 101 Občianskeho zákonníka), pretože tomu bráni práve znenie § 53 ods. 9 Občianskeho zákonníka.

10.1.11. Zákonodarca všeobecnú trojročnú premlčaciu dobu nestanovuje absolútne, zákon v konkrétnych vymedzených prípadoch môže určiť i osobitnú premlčaciu dobu čo do okamihu začiatku jej plynutia, ako aj čo do jej dĺžky, takýto zámer ale z §§ 103 a 53 ods. 9 Občianskeho zákonníka nie je možné vyvodiť. Logická je i úvaha, že pripustením uplatnenia druhej vety § 103 aj v spotrebiteľských vzťahoch by sa dĺžka premlčacej doby dostala do rozporu s už spomenutým § 101 Občianskeho zákonníka v neprospech veriteľa. Navyše premlčanie je právny inštitút, ktorý oslabením subjektívneho práva veriteľa zvýhodňuje práve dlžníka ako porušiteľa zmluvnej povinnosti. Opačným postupom by sme sa dostali do rozporu s princípom rovnosti v právach, práve ktorý princíp slúži k bezprostrednému naplneniu účelu právnej úpravy, rešpektujúc tak i danosti požiadavky ochrany slabšej strany v spotrebiteľských vzťahoch. Pri ustanovovaní zákonných podmienok ochrany spotrebiteľa, dlžníka, je totiž nutné dbať na vyváženosť právnej úpravy z hľadiska jednotlivých ústavných štandardov, vrátane princípu právneho štátu. Aj keď je ochrana spotrebiteľov neoddeliteľnou súčasťou súčasného súkromného práva a postavenie spotrebiteľov je potrebné brať vážne, ochranu spotrebiteľov je nutné interpretovať triezvo, neutrálne ako akékoľvek iné právne inštitúty. V danom prípade sa to prejavuje potrebou zabrániť, aby sa slabšia strana - spotrebiteľia dostali do horšieho postavenia ako veriteľa. V danom prípade ale najvyšší súd nevidí legitímny dôvod, ktorý by takýto rozdielny prístup ospravedlňoval. Len to, že spotrebiteľ si ako slabšia strana vyžaduje vyššiu ochranu, tu nestačí.

10.1.12. Otázkou potom zostáva, kedy pre spotrebiteľské vzťahy, na ktoré dopadá § 53 ods. 9 Občianskeho zákonníka začína plynúť premlčacia doba, keďže práva z týchto vzťahov sú premlčateľné. V tejto súvislosti je predovšetkým potrebné ustáliť, kedy sa právo mohlo vykonať po prvý raz (§ 101 Občianskeho zákonníka), teda kedy najskôr mohol veriteľ úspešne podať žalobu na súd (R 17/2017).

Uvedené zákonné ustanovenie (okrem iného) sleduje nielen dosiahnutie splatnosti celej pohľadávky veriteľa (dodávateľa) pri nesplnení povinností dlžníka (spotrebiteľa) riadne a včas plniť dojednané čiastkové plnenia (splátky), ale aj vylúčenie tejto možnosti, ak by bolo takéto porušenie iba krátkodobé, nepresahujúce dobu troch mesiacov odo dňa omeškania so zaplatením splátky. Následne ju dopĺňa tým, že podmienkou výzvy na zaplatenie celej pohľadávky pre nesplnenie niektorej splátky, ktoré právo môže veriteľ uplatniť najneskôr do splatnosti nasledujúcej splátky je, že veriteľ v zákonnej lehote nie kratšej ako 15 dní upozornil spotrebiteľa na uplatnenie tohto ustanovenia, ktorá začína plynúť nasledujúci deň po tom, čo veriteľovi (dodávateľovi) vzniklo právo podľa § 565, t. j. po uplynutí troch mesiacov od omeškania so zaplatením splátky, bez takéhoto včasného upozornenia je uplatnenie neúčinné. Lehota, v ktorej musí byť toto právo uplatnené, je najneskôr do splatnosti nasledujúcej splátky a veriteľ tak môže urobiť až po uplynutí lehoty troch mesiacov od omeškania so zaplatením zmeškanej splátky (§ 53 ods. 9 Občianskeho zákonníka).

10.1.13. Vychádzajúc z daných teoretických východísk, ako i zo znenia na vec vzťahujúcich sa zákonných ustanovení možno vyvodiť, že veriteľ sa na súde mohol po prvý raz domáhať svojho práva prvý deň nasledujúci po uplynutí trojmesačnej doby plynúcej od omeškania spotrebiteľa so splnením splátky, pre nesplnenie ktorej sa stal splatným celý dlh (za súčasného splnenia upozornenia na zosplatenie). Práve tento deň je teda najskorším dňom, kedy sa právo mohlo vykonať po prvý raz (§ 101 Občianskeho zákonníka), čo v danom kontexte znamená, že tento deň je aj začiatkom plynutia premĺčacej doby práva požadovať splnenie celého dlhu, čím sa naplní i zámer zákonodarcu, aby premĺčacia doba pri zosplatení celého dlhu nezávisela od vôle veriteľa (§ 103 Občianskeho zákonníka).

11. V korelácii uvedeného najvyšší súd záverom konštatuje, že nie je možné považovať za správny právny názor odvolacieho súdu, že v spotrebiteľských vzťahoch premĺčacia doba celého zosplateného dlhu plynie od zročnosti prvej nesplnenej splátky, s ktorou sa žalovaný dostal do omeškania. Podľa ustálenej praxe dovolacieho súdu pri strate výhody splátok v spotrebiteľských vzťahoch, v ktorých podľa § 53 ods. 9 Občianskeho zákonníka (všeobecne) začne premĺčacia doba plynúť prvý deň nasledujúci po uplynutí troch mesiacov od omeškania so splnením splátky, pre nesplnenie ktorej sa stal splatným celý dlh. Dovoľaním napadnuté rozhodnutie tak spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP). Z uvedených dôvodov preto dovolací súd napadnutý rozsudok odvolacieho súdu zrušil, pričom zrušil aj rozhodnutie súdu prvej inštancie (§ 449 ods. 2 CSP), nakoľko nápravu nemožno dosiahnuť iba zrušením rozhodnutia odvolacieho súdu a vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie (§ 450 CSP).

12. V ďalšom konaní bude povinnosťou súdu opätovne posúdiť právnu otázku premĺčania v súlade s citovanými závermi ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, prioritne sa však musí skúmať splnenie podmienok vyhlásenia mimoriadnej splatnosti dlhu právnym predchodcom žalobcu, predovšetkým výzvy podľa § 53 ods. 8 OZ (s odkazom na rozhodnutie sp. zn. 5Cdo/2/2023).

13. Ak bolo rozhodnutie zrušené a ak bola vec vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, súd prvej inštancie a odvolací súd sú viazané právnym názorom dovolacieho súdu (§ 455 CSP). Ak dovolací súd zruší rozhodnutie a ak vráti vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, rozhodne tento súd o trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 CSP).

14. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.